

2, 3. 10, 3, 7. 33, 2. später द्यावापृथिव्योः AV. 6, 38, 2. 16, 8, 23. M. 3, 86. BHAG. 11, 20. RAĞH. 10, 55. द्यावापृथिवीभ्याम् AV. 5, 9, 7. 7, 102, 1. ein aus dem du. gebildeter pl.: षडाङ्गुर्द्यावापृथिवीः षडुर्वीः 8, 9, 16. दिवस्पृथिव्यौ P. 6, 3, 30. Sch. H. 939. पृथिवीद्यावा RV. 3, 46, 5. द्यावाभूमौ P. 6, 3, 29. Sch. H. 938. RV. 4, 33, 1. 7, 62, 4. 10, 12, 4. द्यावाभूम्योः H. 1326. BHAG. P. 5, 20, 43. द्यावात्तामो RV. 3, 8, 8. 6, 31, 2. 10, 36, 1. द्यावात्तामे P. 6, 3, 29. Sch. H. 938. द्यावा so v. a. द्यावापृथिवी nach ŚĀJ.: ऋष्याम मित्रारूपा वयं वा द्यावा च यत्र दीपयन्क्वा च RV. 7, 63, 2. — f) दिवः संसर्पम् (सर्पम्) und दिवो व्रतम् Nn. von ŚĀman Ind. St. 3, 219. — 2) Tag; ausser im pl. vornämlich nur in besonderen Verbindungen wie द्यवि द्यवि, दिवे दिवे (dat., nicht loc. von दिव, welches der ält. Sprache fremd ist) Tag für Tag, u. s. w. gebraucht. (प्र व्रतम्) मिनीमसि द्यवि द्यवि RV. 1, 23, 1. 4, 1. दिवे दिवे धुनयो पृथ्वर्यम् 2, 30, 2. 11. 34, 7. 3, 4, 2. आ वा ववृत्प्यो दिवे दिवे सखीयन् 5, 49, 1. मृद्योर्दने दिवः 8, 1, 29. 27, 19. शरदः, मासः, द्यावः 3, 32, 9. 6, 24, 7. 38, 4. अक्षा यद्वावा ऽसुनीतिमयन् 10, 12, 4. 1, 31, 1. द्वादश चून् 4, 33, 7. 1, 33, 4. द्युभिः und उप द्युभिः (vgl. lat. *diu*) a) bei Tage, b) im Laufe der Tage, lange Zeit: वाक्पतंगाय धीयते । प्रति वस्तोरह् द्युभिः RV. 10, 189, 3. द्युभिरस्मा अहर्भिवामस्तु 7, 4. द्युभिर्कृतो ऽरिमा सू नो अस्तु 39, 4. स हि द्युभिर्नानो क्ताता (वि कृष्यमाणवति) 5, 16, 2. य अययुरुप द्युभिर्विभिर्दे 53, 3. या नु श्वेतावो दिव उच्चरात् उप द्युभिः 8, 40, 8. — द्युभ्यः ŚŪRJAS. 1, 36. द्युसेभव VARĀH. BRH. S. 21, 8. 83, 6. द्युनिशम् bei Tag und bei Nacht 21, 3. 23, 3. 87, 3. द्युनिशं dass. LAĞHŪ. 2, 6. द्युनिशे ŚŪRJAS. 8, 14. Die Lexicographen kennen in dieser Bedeutung nur die Form द्युः nach H. 138 und an. 1, 11 masc. (nom. द्युस्), nach MED. j. 2 und VIḠVA im ÇKDR. neutr. (nom. द्यु). — 3) Helle; diese Bed. scheint nur dem instr. pl. in einigen Stellen beigelegt werden zu können, z. B.: तयं बृहत् परि भूयति द्युभिः RV. 3, 3, 2. पच्छस्यसे द्युभिर्रक्तो वचोभिः 6, 5, 6. सुप्रकेतैर्द्युभिर्प्रिवितिष्ठनुशद्विर्वर्षैर्भि राममस्यात् 10, 3, 3. सो अग्रे अङ्गा हरिर्कृतो मदः प्र चेतसा चेतयते अन् द्युभिः 9, 86, 42. 7, 31, 8. Glanz: मूर्धरत्नद्युभिः BHĀG. P. 3, 8, 23. नखद्युभिः 4, 24, 52. श्रीमद्विमानशिखरद्युभिः (adj.) 9, 56. Feuersgluthen: कार्मरिा अग्निर्द्युभिर्किरेणयत्तमिच्छति RV. 9, 112, 2; hier könnte aber auch viell. द्युभिः = दिव्युभिः sein. Nach H. an. 1, 41 und MED. j. 2 द्यु m. (nom. द्युस्) Feuer. — Vgl. अर्कादिवि, अग्निद्यु, एकद्यु, सुदिव्, प्रदिवि und प्रदिवम्; 1. दिव् und 2. दी strahlen, दीप्, देव.

दिव n. 1) = 3. दिव् a) oxyt. Himmel (Luftraum) UḠGVAL. zu UNĀDIS. 1, 156. TRĪK. 1, 1, 4. H. 87. Sch. H. an. 2, 525. MED. v. 11. तैश्वतुभिर्महेषसिर्गिरिगुङ्गमशोभत । लोकपालैर्महाभागैर्दिवं देववैरिव ॥ MBu. 3, 11746. 14, 797. HARIV. 3106. दिवोन्मुख VARĀH. BRH. S. 27, c, 10. — b) Tag H. 138. — Häufig am Ende von comp. gaṇa शरदादि zu P. 5, 4, 107. VOP. 6, 62; vgl. अर्कादिव, त्रि०, नक्तं०, बृहदिव, रात्रि०, सु०. — 2) = वन Wald H. an.

दिवत्तस् (दिव = दिव् + तस् von 1. ति; vgl. द्युत्त) adj. im Himmel wohnend, himmlisch: दिवत्तसो धेनवो वृक्षो अश्वः RV. 3, 7, 2. दिवत्ता असि वृषभ सत्यग्रुध्मः von Indra 30, 21. दिवत्तसो अग्निञ्छ्वा स्तवावर्ध ऋतस्य योनिं विमृशत आसते 10, 63, 7.

दिवंगम (दिवम्, acc. von 3. दिव्, + गम) adj. zum Himmel gehend, sich erhebend, führend: शब्द MBu. 4, 1526. मार्ग 3, 11135.

दिवदर्श m. pl. N. pr. einer AV.-Schule Ind. St. 3, 278; vgl. देवदर्श(न) aus AV. PARIḠ. bei WEBER, Omina und Portenta, 413, देवदर्शिनं und दैवदर्शनिन्.

दिवन् angeblich = 3. दिव् UḠGVAL. zu UNĀDIS. 1, 156. — Vgl. प्रतिदिवन्. दिवर्य VP. 443 falsche Form für दिवर्य.

दिवःश्येनी (दिवस्, gen. von 3. दिव्, + श्येन) adj. Bez. gewisser Ishṭi MÜLLER, SL. 224. Ind. St. 3, 386. 387. 391.

दिवस oxyt. UNĀDIS. 3, 121. m. n. gaṇa अर्धर्चादि zu P. 2, 4, 31. TRĪK. 3, 3, 14. UḠGVAL. 1) Himmel: इन्द्रो वृत्राय वृत्रमुदपच्छत् । स दिवसमलिखत् (viell. ist दिवं समलिखत् zu lesen) । सो ऽयम्णाः पन्धो अभवत् TBa. 1, 7, 6, 6. — 2) Tag, m. n. AK. 1, 1, 3, 5. m. (nur dieses zu belegen) H. 138. दिवसे दिवसे गते ŚĀV. 4, 2. MBu. 5, 7202. 7341. ÇĀK. 60. 139. HIT. I, 2. 130. KATHĪS. 17, 158. VID. 138. 182. AMAR. 38. दिवसैर्यो (nach TROYER Nom. pr.!) व्यपश्यत der nach einigen Tagen starb RĀĀA-TAR. 8, 1418. VET. 6, 16. दिवसे सकृन्मगोः VARĀH. BRH. S. 37, 72. im Gegens. zur Nacht ÇĀK. 3. 65. 39, 20. निशा दिवसीकृता MAĀKĪH. 39, 5. — Wohl nur eine Weiterbildung von 3. दिव्.

दिवसकर (दि० + 1. कर) m. der Tagmacher, die Sonne H. 97. HARIV. 12706. R. 6, 9, 39. 23, 41. RT. 3, 25. VARĀH. BRH. S. 3, 33.

दिवसकृत् (दि० + कृत्) m. dass. MBu. 7, 2985. VARĀH. BRH. S. 3, 37. 27, c, 23. 36, 3.

दिवसचर (दि० + चर) adj. am Tage wandelnd, von Thieren im Gegens. zu निशाचर VARĀH. BRH. S. 45, 67.

दिवसनाथ (दि० + नाथ) m. der Gebieter des Tages, die Sonne VARĀH. BRH. 11, 20.

दिवसभर्तार (दि० + भ०) m. der Herr des Tages, die Sonne VARĀH. BRH. S. 29, 24.

दिवसमुख (दि० + मु०) n. Tagesanbruch HALĀJ. im ÇKDR. दिवसमुद्रा (दि० + मु०) f. Tagelohn SADDH. P. 4, 18, a. 27, a.

दिवसाविगम (दि० + वि०) m. Neige des Tages MEGU. 77.

दिवसात्तर (दिवस + अत्तर) adj. am ersten Tage seines Lebens stehend: गर्भस्थो वा प्रमूतो वाप्यथ वा दिवसात्तरः MBu. 11, 98.

दिवसेश्वर (दिवस + ईश्वर) m. der Herr des Tages, die Sonne BHARTṚ. 2, 86. दिवस्पति (दिवस्, gen. von 3. दिव्, + पति) m. der Herr des Himmels, Bein. Indra's AK. 1, 1, 37. ÇĀK. 93, 19. Nahusha's (als Indra's) MBu. 3, 376. Vishṇu's 12, 12864. N. pr. des Indra im 13ten Manvantara VP. 269. BHĀG. P. 8, 13, 32. 33.

दिवस्पृथिव्योम्, ०पृथिव्यौ s. u. 3. दिव् 1, e.

दिवस्पृष् (दिव् + स्पृष्) adj. (nom. ०स्पृक्) an den Himmel rührend, — streifend, bis zum Himmel reichend, — dringend: पादप MBu. 1, 2854. उत्सेधो वृत्तराजस्य 6, 275. रेणु 4, 1237. शब्द 1, 121. 2, 101. 6, 2424. 14, 1760. 2166. Kṛshṇa 12, 1511. 13, 7010. — Vgl. दिविस्पृष्.

दिवा (instr. von दिव् mit nicht vorgeschobenem Tone) ved., दिवा gaṇa स्वरादि zu P. 1, 1, 37. adv. am Tage AK. 3, 5, 6. H. 1531. दिवा, नक्तम् RV. 1, 34, 2. 98. 2. 139, 5. 7, 13, 15. 140, 11 u. s. w. AV. 5, 7, 3. 29. 9. सायम्, प्रातः, रात्र्या, दिवा 11, 2, 16. ÇĀT. Br. 2, 1, 4, 1. 11, 5, 4, 4. 14, 1, 2, 1. PRAḠOP. 1, 13. ĀḠV. GRHJ. 1, 2. 22. M. 2, 102. 4, 50. 102. 106. 6, 19. N. 2, 4. ŚĀV. 3, 83. R. 4, 43, 45. SUḠA. 1, 113, 16. 316, 5. ÇĀK. 102. KATHĪS.